

EL MICALET GALÀCTIC



# Propostes didàctiques

## Àlex & Cia. Delinqüents

Elaborades per Joan Andrés



# ÀLEX & CIA. DELINQÜENTS

## DESCRIPCIÓ

Autor: *Jesús Cortés*

Il·lustracions: *Francesc Santana*

Edicions Bromera / Alzira, 2003

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 97

Format: 13 × 20,5 cm, 176 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 12 anys. La trama i l'estil d'aquest llibre trepidant i ple d'humor faran de la seua lectura una aventura difícil d'oblidar per al lector adolescent, que de seguida se sentirà identificat amb els protagonistes i quedarà a l'espera de nous lliuraments de les aventures d'aquesta agència de detectius tan particular.

## RESUM ARGUMENTAL

Àlex & Cia. és una agència de detectius molt particular, ja que els seus socis són quatre joves dirigits per Àlex, un adolescent amant de l'aventura i devorador de novel·les policíiques.

Després de dos casos resolts, l'agència de detectius Àlex & Cia. es veu embolicada en una nova aventura que posarà a prova el valor, l'eficàcia i els mètodes de treball dels seus investigadors. Tot comença quan Víctor, un dels detectius es presenta en el despatx de l'agència, acompanyat de la seua amiga Nerea. Aquesta explica que, pocs dies abans, ella i sa mare foren víctimes

d'un robatori per part de dos pispes que, a punta de navalla, els furtaren els mòbils i diners en efectiu, però que el més greu va ser que també els robaren una medalla de plata de gran valor sentimental.

Per recuperar la medalla, els nostres protagonistes decideixen infiltrar-se en el món de la delinqüència. Les investigacions els porten fins als mercadets de la ciutat, on Àlex connecta amb *el Pinça* i *el Brut*, dos pispes dels barris marginals als quals Nerea reconeix com a autors materials del robatori de la medalla. Però, en realitat, aquests no són més que peces menors d'una perillosa banda de delinqüents, especialitzada en el comerç d'objectes robats i en el tràfic d'armes, que està encapçalada per un personatge anomenat Dillinger, un gàngster que mai no dubta a matar qui s'interpose en els seus negocis. Àlex convenç el Pinça i el Brut que té un negoci per al Dillinger i aquests accedeixen a posar-los en contacte. Així, acompanyats de dos matons, Àlex, el Pinça i el Brut, són conduïts a una botiga que fa de tapadora per a la banda. Allí descobreixen que han caigut en una trampa de la qual només aconsegueixen escapar i salvar la pell obrint-se pas a trets.

Però el cas no acaba ací: la inexperiència de la colla fa que no prenguen les precaucions necessàries i, una setmana més tard, són presa fàcil dels facinerosos, que els fan presoners i els porten a un suposat taller de cotxes d'un polígon industrial, que resulta ser l'amagatall de la banda. Però, quan els pinxos es disposen a eliminar-los, apareix la policia, que feia temps que seguia la pista de la banda i salva la colla d'una mort segura.

Finalment tot queda aclarit, Nerea recobra la medalla familiar, Àlex i companyia queden en llibertat i, gràcies a la seua col·laboració, tots els peixos grossos de la banda cauen en mans de la policia.

## TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Quan ens endinsem en la lectura d'*Alex & Cia. Delinqüents*, la trama de la novel·la ens transporta al món de les típiques històries policíiques, farcides d'aventures i que, generalment, tenen un final feliç. No obstant això, una revisió detinguda d'aquest llibre de lectura àgil i escrit amb un gran sentit de l'humor ens revelarà un contingut molt més profund, que queda clarament reflectit per al lector avesat, en unes frases que trobareu al final del penúltim paràgraf de la pàgina 165: «El Pinça i el Brut eren dues peces sense importància. Si els hagueren liquidat la maquinària de segur que no els hauria trobat a faltar. Potser no els hauria trobat a faltar ningú. I això seria el més trist de tot».

I és que l'autor, a través de personatges fàcilment identificables entre els adolescents actuals, el que vol mostrar al lector per damunt de tot, és la part de responsabilitat que té la societat actual que, amb la seua pèrdua de valors, massa vegades llança els joves de determinats sectors socials al món de la marginalitat i la delinqüència en no oferir-los cap altra alternativa.

A més, seguint el fil de la narració, de segur que aquesta història ens donarà peu per a tractar, entre els mal anomenats temes transversals, molts aspectes que poden resultar interessants per als lectors adolescents com ara:

- Les relacions de companyonia entre la joventut.
- Les publicacions escolars: planificació, formats, continguts, valors...
- Els valors que predominen en la societat actual.
- Les bandes juvenils: causes, conseqüències i possibles solucions.
- La venda il·legal als mercadets: causes, permissivitat i repressió.
- Les noves tecnologies, especialment l'ús del mòbil entre els joves.

- La funció social de les forces de seguretat.
- La figura de l'heroi.
- La importància de la constància i la força de voluntat.

## L'AUTOR

Jesús Cortés va nèixer l'any 1962 a Torrent (l'Horta) i en poc de temps s'ha convertit en un dels escriptors més llegits en el camp de la narrativa infantil i juvenil. El seu primer llibre *Plom, més que plom!*, quedà finalista del Premi de Narrativa Juvenil Vila de l'Eliana 1992. Posteriorment, ha publicat diverses obres, com ara: *El somni de Fran*; *Àlex & Cia. Detectius*; *La mansió del terror*; *Roses negres a Kosovo*; *No em pots dir adéu* (Premi de Narrativa Juvenil Bancaixa 1977), *L'ull de la mòmia* (Premi Vicent Silvestre de Narrativa Infantil 1999), totes editades en Edicions Bromera. Amb *Àlex & Cia. Delinqüents*, ens ofereix una mostra més de la qualitat literària de la seua obra.

## L'IL·Lustrador

Francesc Santana és llicenciat en belles arts des de l'any 1981. Ha realitzat viatges d'estudis per Europa i ha exposat internacionalment la seua obra. Com a il·lustrador, ha treballat per a diverses editorials i publicacions periòdiques. Els seus dibuixos reflecteixen unes característiques molt personals entre les quals destaquen el detallisme realista i un tractament accentuat dels aspectes humorístics. Una mostra del seu treball la trobareu, a més d'en *Àlex & Cia. Delinqüents*, en *Àlex & Cia. Detectius*, *Mé'n vaig de casa!*, *No sigues bajoca!* o *L'ull de la mòmia*, entre altres.

## *SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS*

Com potenciar el gust per la lectura? Què fer per tal que un adolescent gaudisca llegint un llibre i no el veja com un enemic? Crear hàbits lectors ens correspon a tots: pares, mares, mestres, bibliotecaris... És per això que unes propostes didàctiques han de ser un punt de partida, una eina de motivació que permeta que els xiquets i les xiquetes s'acosten lliurement a la lectura i que els ofereisca experiències lectores estimulants i satisfactòries. En conseqüència, no s'han de convertir en una finalitat en si mateixes, sense cap altre objectiu que intentar transmetre una sèrie de coneixements més o menys acadèmics als alumnes, sinó que han de ser un instrument capaç de provocar l'enriquiment intel·lectual i estètic dels xics i les xiques de les nostres escoles.

Per aquesta raó, les propostes didàctiques d'aquesta col·lecció es presenten separades del llibre de lectura, per deixar al criteri de la mestra o del mestre la possibilitat d'usar-les una vegada llegida la història. Encara que les propostes han estat elaborades pensant en el currículum escolar del primer cicle d'Educació Secundària Obligatoria, fóra convenient triar, entre els exercicis i jocs proposats, els més adequats per a cada nivell, així com els més adients a les necessitats, els gustos i els interessos dels alumnes de la classe. Per les mateixes raons, aquestes propostes de treball són ampliables o modificables en qualsevol aspecte.

Buscant l'equilibri entre entreteniment i aprenentatge, en les propostes didàctiques següents s'han inclòs una sèrie d'activitats que ajudaran els alumnes en l'anàlisi i el comentari de text. En aquest sentit es proposen uns exercicis que analitzen l'estructura, el narrador, l'estil i els personatges de la narració, sempre amb activitats escaients a l'etapa evolutiva de l'alumne.

Tanmateix, respondre al repte que suposa apropar els adolescents al món de la lectura no sempre resulta una tasca senzilla. Igualment, hem de ser conscients que una bona animació lectora

implica una correcta elecció del llibre que s'ha de llegir. És per això que des del nostre paper com a educadors, cal assumir la tasca de guiar l'alumnat cap a la correcta elecció d'un llibre. Per aconseguir-ho, caldria fomentar una sèrie d'hàbits lectors entre l'alumnat donant-los una sèrie de pautes que cal seguir que els puguem guiar en aquest procés tan important per a la seua formació lectora.

Aquestes podrien ser:

1. *Consultar un tècnic.* En l'escola sempre podrem disposar d'una persona, que pot ser el bibliotecari o bibliotecària del centre, un professor o professora interessat per la literatura, etc., qui sempre estarà en disposició, després d'escoltar quines són les preferències i els gustos literaris de l'alumne o alumna que li farà la consulta, d'orientar l'alumnat sobre diversos títols i autors que li poden resultar interessants i després deixar que siguin ells personalment qui es decidisquen per uns o altres.
2. *Consultar revistes o publicacions especialitzades.* Totes les escoles reben publicacions dedicades a la literatura infantil i juvenil, bé perquè les envien per iniciativa pròpia les diferents editorials o bé perquè hi estan subscriptes. Estaria bé que l'alumnat tinguera al centre un lloc de referència on poguera trobar revistes especialitzades per a poder llegir ressenyes sobre llibres adequats per a la seua edat.
3. *Buscar en les biblioteques públiques.* A l'eixida del col·legi, camí de casa o en qualsevol altre moment, caldria animar els alumnes perquè entren a la biblioteca del poble o del barri i mirar per les prestatgeries, fins que troben un títol que els cride l'atenció. Fullejar-lo, mirar la ressenya que sol haver-hi en la coberta posterior, llegir fragments breus elegits a l'atzar per veure si el tema i la forma de narrar poden ser del seu gust, etc. També es poden dirigir directament al bibliotecari o bibliotecària, que generalment coneix a la perfecció quins són els gustos dels xiquets i els joves, i que els orientarà perfectament.

4. *Passejar per les llibreries.* Massa vegades passem per davant d'una llibreria i no anem més enllà de fer una ullada a l'aparador. Cal entrar-hi, recórrer-la i detenir-nos en aquelles seccions (aventures, història, poesia...) que ens interessin especialment, deixar-nos aconsellar pels llibreters, ja que la majoria coneixen molt bé el món de la literatura en general i el de la infantil i juvenil en particular, i solen aconsellar com a autèntics professionals, i no es deixen influenciar pels productes que no van més enllà de l'àmbit comercial.
5. *La recomanació personal.* Per motivar la lectura, un bon procediment és organitzar en classe una sessió de recomanacions de llibres. Es tracta de preguntar als xiquets i les xiquetes què pensen sobre el llibre que estan llegint o han llegit fa poc, que comenten quin n'és el contingut, que diguen si els ha agradat o no i que expliquen si el recomanarien i per què.

Si el llibre elegit els resulta suggeridor, si dona una resposta lúdica als interessos del lector o lectora i està ben escrit, les seues pàgines seran llegides amb interès i estarem en el camí d'aconseguir que el jove esdevinga lector.

## *SOLUCIONS D'ALGUNES DE LES ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES PLANTEJADES*

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. I  
Ell mateix condueix l'autobús.



# PROPOSTES DE TREBALL\*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

---

\* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.



A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....

AUTOR: .....

IL·LUSTRADOR: .....

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: ..... NÚM.: .....

1. Quin t'ha paregut el moment més interessant de la novel·la?  
Explica per què.

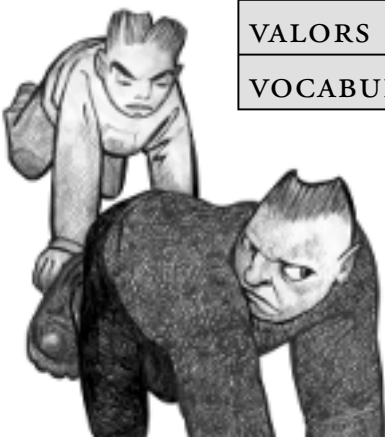
.....  
 .....  
 .....  
 .....

2. Com creus que hauria acabat l'aventura d'Àlex & Cia. si no haguera arribat a temps la policia?

.....  
 .....

3. Quins aspectes destacaries d'*Àlex & Cia. Delinqüents*? Pensa en el que has llegit i puntua de l'1 al 10, fent una creu en la casella corresponent, cadascun d'aquests apartats del llibre. Després, expressa amb les teues paraules quines virtuts i quins defectes li trobes a l'obra:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
TEMA										
PERSONATGES										
AMBIENTACIÓ										
VALORS										
VOCABULARI										



## B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

### 1. L'estructura

Si una narració presenta els fets d'una manera ordenada en el temps, es diu que té una estructura lineal. En canvi, si l'autor o autora ens els presenta avançant o retrocedint alternativament en el temps, diem que té una estructura en *flashback*.

1.1. Al teu parer, quin model narratiu ha elegit Jesús Cortés per a escriure *Àlex & Cia. Delinqüents?* Per què?

.....  
.....  
.....

1.2. Per regla general, les narracions presenten tres parts clarament diferenciades: presentació, nuc i desenllaç. Resumeix breument cadascuna de les tres parts.

Introducció: .....

.....  
.....  
.....

Nuc: .....

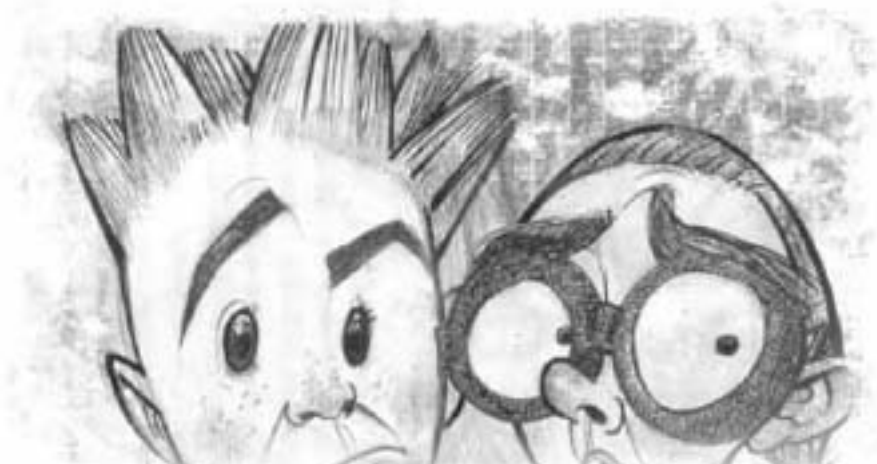
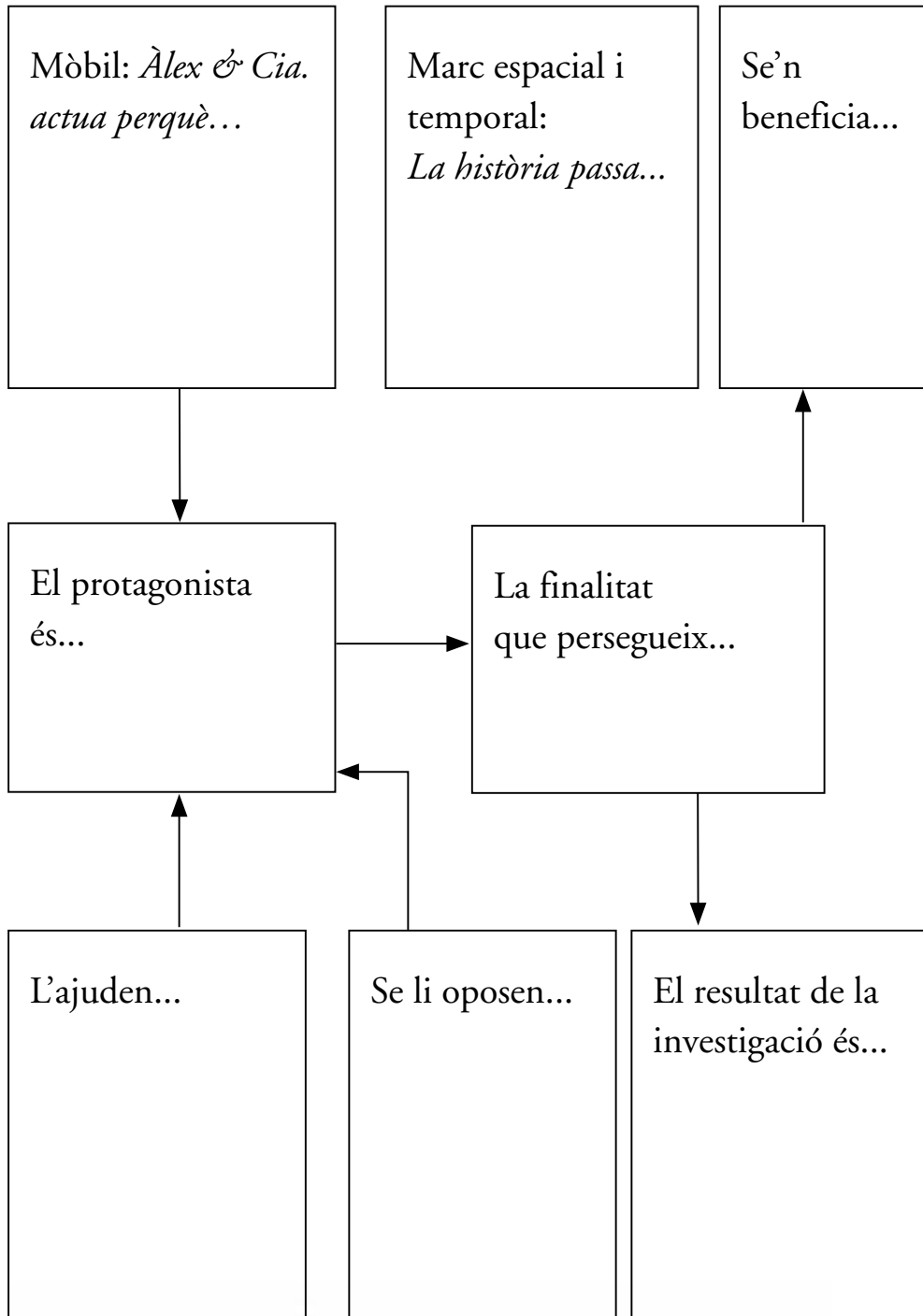
.....  
.....  
.....

Desenllaç: .....

.....  
.....  
.....



1.3. Tens una idea global de l'estructura de la història? Emplena aquest esquema i ho veuràs tot més clar.



## 2. *El narrador*

El narrador és qui conta la història. És *omniscient* quan és una persona desconeguda que coneix l'argument com si estiguera en tots els llocs alhora. Aquest tipus de narració es conta en tercera persona. Però si explica la història en primera persona i és un personatge més de la novel·la, siga el protagonista o no, diem que la narració és *subjectiva*.

### 2.1. Qui és el narrador d'*Alex & Cia. Delinqüents*?

.....

Està narrada en primera o en tercera persona?

.....

Es tracta una narració omniscient o subjectiva?

.....

### 2.2. El narrador també reforça els continguts dels diàlegs. Fes el paper del narrador i, en aquest fragment, canvia les expressions en cursiva (que són les que reforcen el diàleg) per unes altres que t'agraden més.

–Orelles brutes? –*vaig continuar*–. Bé, ho repetiré: busque el Dill....

–Què vols tu? –*m'engegà, desconfiat, el que lluia d'arracada una creu gammada*.

–Bah, no res –*li vaig contestar*–: vull fer-me ric i viure sense fer brot, com mig món. I ara, em dieu on puc trobar el Dill...?

.....

.....

.....

.....

.....

### 3. L'estil

L'estil és la manera característica de contar les històries que té cada autor o autora així com els recursos (narració, descripció, diàlegs, presentació dels personatges, metàfores, frases fetes...) que utilitza per a motivar els lectors.

3.1. Quan l'autor vol donar agilitat a la narració, quin recurs sol utilitzar: la narració, la descripció o el diàleg? Per què?

.....  
.....

3.2. Creus que *Alex & Cia. Delinqüents* té una lectura àgil i fluida o, per contra, és lenta i pesada? A què creus que és degut?

.....  
.....

3.3. Segons el missatge que vol transmetre, l'autor d'una novel·la sol utilitzar diferents tipus o models de llenguatge com el col·loquial, el culte, l'especialitzat... O fins i tot una barreja de tots. Com diries que és el vocabulari que s'utilitza en aquest llibre?

.....

3.4. Busca exemples en la novel·la i escriu paraules que corresponguen a algun d'aquests models de llenguatge:

MODEL	EXEMPLES
Culte	
Col·loquial	
Especialitzat	

3.5. Localitza uns altres recursos estilístics que ha utilitzat Jesús Cortés en aquesta narració. Fixa't en l'exemple i emplena la graella.

FRASES FETES	DESCRIPCIONS	SENTIT FIGURAT
Menjar-se el món	Nic el Dur: front ample, ulls de llop rabiós...	–Obriu bé els ulls –vaig dir, quan ja ens trobàvem en el mateix rovell de l'ou.







#### 4. Els personatges

Del personatge que té el paper principal en una novel·la diem que és el protagonista.

4.1. En el cas d'Àlex & Cia. *Delinqüents*, qui n'és el protagonista?

Escriu-ne el nom i després completa la fitxa següent:

Nom: .....

És el personatge principal i també el .....  
..... de la història.

Les seues aficions són: .....

.....

Els seus col·laboradors i amics són: .....

.....

Altres aspectes interessants: .....

.....

.....

4.2. Encercla els adjectius que, segons la teua opinió, caracteritzen millor Àlex:

tendre          cregut          juganer          pràctic          fantasiós

intel·ligent      dur          simpàtic      crèdul      tafaner

irresponsable    insegur      valent      temerari    curiós

D'altra banda, la resta dels personatges d'una narració que no són els protagonistes s'anomenen personatges secundaris.

4.3. Un dels personatges secundaris d'*Alex & Cia. Delinqüents* és Nic el Dur. Completa el quadre següent esbrinant les característiques de tres personatges secundaris de la novel·la. Fixa't en l'exemple.

PERSONATGE	RELACIÓ AMB EL PROTAGONISTA	CARACTERÍSTIQUES PRINCIPALS
Nic el Dur	Col·laborador ocasional	-Temut per la seua força. -Solitari i esquiú. -No li agrada la violència.

4.4. Quin dels personatges de l'obra et pareix el més creïble? Per què? .....

.....

.....

.....

.....

.....



## C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. La primera virtut d'un bon detectiu ha de ser tenir facilitat per a solucionar enigmes. Intenta-ho amb aquest:

«Imagina't que vas conduint un autobús, i en la primera parada pugen dues àvies. En la parada següent puja un xiquet i baixa una àvia. En la tercera parada pugen tres homes i baixa un xiquet. I en la quarta parada baixa un home i pugen quatre dones. Com li diuen al conductor de l'autobús?»

.....

2. Ets amant de les novel·les de detectius? Demostrea-ho relacionant cada detectiu amb el seu creador:

Toni Butxana	Arthur Conan Doyle
Sherlock Holmes	Manuel Vázquez Moltalbán
Hercules Poirot	Raymond Chandler
Philip Marlowe	Agatha Christie
Pepe Carvalho	Ferran Torrent

3. T'han agradat les il·lustracions de la novel·la? Explica per què.

.....

.....

.....

.....

4. Observa la il·lustració de la pàg. 151. Què està passant? Explica-ho imitant la manera d'escriure de Jesús Cortés.

.....

.....

.....

.....

.....

5. Com en qualsevol altra professió, els detectius s'han de donar a conèixer per a aconseguir clients, i per a això no hi ha res com posar un anunci en un periòdic. Seguint les normes del diari *La Tranquil·litat*, redacta l'anunci que penses que hi posaria Àlex.

<b>LA TRANQUIL·LITAT</b>															
ANUNCIS PER PARAULES															
<b>INSTRUCCIONS</b>															
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Els espais de cada línia són per a posar-hi una lletra, un número, un signe o bé per a deixar-los en blanc per a separar paraules.</li> <li>• El preu de l'anunci s'ha de multiplicar pel nombre de dies que vulgueu publicar-lo.</li> <li>• Sense les dades del remitent no es publicarà cap anunci.</li> </ul>															
<b>DADES PERSONALS</b>															
NOM: .....															
ADREÇA: .....															
LOCALITAT: .....															
TELÈFON: ..... DNI: .....															
TEXT DE L'ANUNCI														PREU	
															1,00
															1,20
															1,40
															1,60
															1,80
															2,00
<p>Adjunteu a la BUTLLETA un taló per l'import total a nom de LA TRANQUIL·LITAT S.A. i envieu-lo a ANUNCIS PER PARAULES. Polígon Industrial 3, C/ Escoleta de l'Ofici, 24, València. Es publicarà a partir dels tres dies de la data d'arribada.</p>															

6. Què saps de la vida de John Dillinger? Si no tens molta idea, visita aquesta pàgina a la xarxa i t'assabentaràs d'alguna cosa. <http://www.biografiasyvidas.com/biografia/d/dillinger.htm>

.....

7. Quin creus que és el missatge que l'autor d'*Alex & Cia. Delinqüents* ens vol transmetre quan, referint-se al Pinça i al Brut, escriu en la pàgina 165 aquest text?

*El Pinça i el Brut eren dues peces sense importància. Si els hagueren liquidat la maquinària de segur que no els hauria trobat a faltar. Potser no els hauria trobat a faltar ningú. I això seria el més trist de tot.*

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....



© Edicions Bromera, S.L.  
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira  
[www.bromera.com](http://www.bromera.com)

© Joan Andrés, 2004  
Il·lustracions de Francesc Santana